

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Форма № Н - 3.04

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Кафедра прикладної математики, статистики та економіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 2.11.1 Статистичні показники гендерної рівності
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність (спеціалізація) 011 Освітні, педагогічні науки
(Освітні вимірювання. Гендерні студії: науковий аспект)
(шифр і назва спеціальності)

Факультет _____ фізико-математичний
(назва факультету)

Робоча програма Статистичні показники гендерної рівності для студентів
 (назва навчальної дисципліни)
 з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Розробник: доцент кафедри прикладної математики, статистики та економіки,
кандидат фіз.-мат. наук Акбаш Катерина Сергіївна
 (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри прикладної математики,
статистики та економіки
 Протокол від «31» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри проф. Авраменко О.В.

(Авраменко О.В.)
 (прізвище та ініціали)

© Акбаш, 2017 рік
 © Акбаш, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна <u>(за вибором)</u>	
Блоків/модулів –	Спеціальність (спеціалізація): <u>011 Освітні, педагогічні</u> науки (Освітні вимірювання. Гендерні студії: науковий аспект) (шифр і назва)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів – 2		-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		-й	2-й
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: <u>3 год.</u>		Вид контролю:	
		екзамен	
		Лекції	
		год.	18 год.
		Практичні, семінарські:	
		год.	32 год.
		Лабораторні:	
		год.	год.
		Самостійна робота:	
		год.	120 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	год.
		Консультації:	
		год.	10 год.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 50%

* Якщо дисципліна на заочній формі не викладається, то графа «заочна форма навчання» відсутня

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння знаннями та апаратом гендерного аналізу у основних сферах людського життя.

Завдання: ознайомлення студентів з соціально-психологічною природою гендеру, суспільно-політичною роллю та основним апаратом гендерного аналізу, зокрема розрахунком та аналізом гендерних індексів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: місцезнаходження гендерних даних у різних сферах людського життя (міжнародні організації та звіти цих організацій); методи обробки статистичних даних у контексті гендерних досліджень; методики обрахунку гендерних індексів та індикаторів.

вміти: виявляти, які типи гендерних даних доступні, як ці дані збирати і як їх можна використовувати, щоб вирішити, чи підходять вони для конкретної задачі; розуміти статистичні концепції, а саме чітко визначати статистичні концепти; аналізувати, розкривати зміст і оцінювати статичну інформацію, яка потрібна для гендерних досліджень. Тобто здатність критично оцінювати статистичну інформацію, виділяти і правильно застосовувати статистичні методи і виявляти випадки, коли концепти застосовуються без відповідного статистичного обґрунтування; передавати статичну інформацію, а саме уміння виявити головні зв'язки, причини змін і напрям змін у даних, здатність по цим змінам оцінити просування до поставленої мети. Уміння правильно відобразити статистичні дані у вигляді таблиць і графіків, письмово і усно викладати їх значення і зв'язок з питанням що вивчається.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ/змістовий модуль 1. Основні сфери дослідження індексів гендерного паритету

Тема 1. Базові навики у розумінні і застосуванні статистики.

У даній темі розглядаються базові навички у розумінні і застосуванні статистики, а саме: розуміння даних; розуміння статистичних концептів (показник, концепт, населення, змінна, класифікація, пропорції і відсотки, відношення, коефіцієнт, індекс, джерело даних, метадані); аналізувати та оцінювати статистичну інформацію. Пояснюється зміст поняття «гендерна статистика».

Тема 2. Вимірювання населення

У темі чітко аналізуються демографічні показники, які необхідні для гендерного аналізу. Висвітлюються джерела даних (переписи населення, демографічні і медичні обстеження (DHS), адміністративні записи), ключові показники(співвідношення статей для всього населення, показник дитячої смертності, середній вік у першому шлюбі, сумарний коефіцієнт народжуваності і .т.д.)

Тема 3. Вимірювання праці і економічної діяльності

У даній темі висвітлений зв'язок між статтю/гендером і економічною діяльністю. Викладаються основні поняття, яким чином вимірюється економічна діяльність: продуктивна, непродуктивна, економічна і неекономічна діяльність; працездатне населення (зайняте + незайняте) і економічна пасивність.

Розглядаються джерела отримання відповідних даних (обстеження, переписи, адміністративні) та основні показники (показник не активності, показник зайнятості, статус у зайнятості і т.п.).

Тема 4. Освіта і навчання

У даній темі висвітлюються гендерні проблеми у освіті, міжнародні стандарти для освітніх систем (міжнародна стандартна класифікація освіти ЮНЕСКО, офіційний віковий діапазон). Розглядаються джерела отримання відповідних даних (адміністративні записи, обстеження і переписи) та основні показники (загальний показник числа тих, хто отримує вищу освіту; загальний показник числа тих, хто навчається у старших класах середньої школи; показник тих, хто отримав вищу освіту, розбивка по статі; частка жінок серед отримавших вищу освіту в області науки, інженерних дисциплін, виробництва і будівництва; показник тих, хто отримав повну середню освіту; розподіл вікової групи 25-64 роки по вищому рівню отриманої освіти і по статі; молоді люди (15-24 роки) не зайняті, не навчаються, розбивка по статі).

Тема 5. Здоров'я

Тема присвячена розгляду вирішальних факторів здоров'я. Розглядаються основні проблеми здоров'я в залежності від статі на різних стадіях життя чоловіків і жінок. Розглядаються джерела отримання відповідних даних (адміністративні записи, обстеження та переписи) та основні показники (очікувані роки здорового життя, причини смертності, показник народжуваності у підлітковому віці).

Тема 6. Гендерні відмінності і прийняття рішень. Жінки у політиці

Тема присвячена гендерним відмінностям і прийняттю рішень. Розглянуті основні моменти пекінської декларації, в якій було визначено участь жінок у роботі директивних органів і процесі прийняття рішень, як одну із дванадцяти найважливіших проблемних областей, що визначають гендерну рівність. Розглядаються джерела отримання відповідних даних (обстеження та переписи, адміністративна звітність) та основні показники (число жінок-законодавців, старших посадових осіб і управляючих %; число жінок членів національного парламенту %; число жінок державних службовців вищого рівня %). Розглядаються методи розрахунку та інтерпретація основних показників.

Розділ/змістовий модуль 2. Міжнародні індекси та індикатори гендерної рівності

Тема 7. Основні міжнародні індекси та індикатори гендерної рівності

У темі висвітлюється класифікація основних індексів та індикаторів, показуються міжнародні доповіді і звіти в яких ці індекси розраховуються. Розглядаються наступні індекси та розглядається структура сфер, які цей індекс охоплює: Індекс гендерного розвитку (Gender development index, GDI); ступінь гендерної довіри, або ступінь реалізації прав жінок (Gender Empowerment Measure, GEM); Індекс гендерної нерівності (Gender Inequity Index, GII); Індекс людського розвитку, скоригований з урахуванням нерівності (Inequality-adjusted Human Development Index, IHDI); Індекс глобального гендерного розриву (The Global Gender Gap Index); Індекс економічних можливостей жінок (Women's Economic Opportunity Index); Індекс соціальних інститутів і гендеру (Social Institutions and

Gender Index, SIGI); Індекс гендерної справедливості (Gender Equality Index, GEI). Також наводяться спеціальні і регіональні індекси.

Тема 8. Методологія розрахунку показників гендерної рівності та нерівності

У рамках теми проводиться моніторинг досягнення гендерної рівності: Україна та ЄС у глобальних рейтингах ефективності гендерної політики. Розкривається структура та методика обрахунку показнику гендерної нерівності. Для індексу гендерної нерівності окремо розглядаються його складові: репродуктивне здоров'я (рівень материнської смертності та коефіцієнт народжуваності у підлітків); розширення громадянських прав і можливостей (співвідношенням числа жінок і чоловіків, які є депутатами парламенту, та рівнем середньої та вищої освіти серед жінок); економічна активність та можливості жінок на ринку праці.

Тема 9. Кластерний аналіз багатомірної класифікації країн по рівню людського розвитку по базовим гендерним індексам

Розглядаються методи багатовимірної класифікації об'єктів. Застосування кластерного аналізу для класифікації країн по рівню людського розвитку по базовим гендерним індексам.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/змістових модулів і тем	Усього	Кількість годин					
		денна форма					
		у тому числі					
1	2	Л	П	Лаб	інд.	Консультації	СРС
Блок/модуль 1							
Розділ/змістовий модуль 1. Основні сфери дослідження індексів гендерного паритету							
Тема 1. Базові навики у розумінні і застосуванні статистики	13	2	2				9
Тема 2. Вимірювання населення	21	2	4				15
Тема 3. Вимірювання праці і економічної діяльності	23	2	4			2	15
Тема 4. Освіта і навчання	21	2	4				15
Тема 5. Здоров'я	21	2	4				15
Тема 6. Гендерні відмінності і прийняття рішень. Жінки у політиці	23	2	4			2	15
Разом за розділом/ змістовим модулем1	122	12	22			4	84
Розділ/змістовий модуль 2. Міжнародні індекси та індикатори гендерної рівності							
Тема 7. Основні міжнародні індекси та індикатори гендерної рівності	20	2	4			2	12
Тема 8. Методологія розрахунку показників гендерної рівності та нерівності	20	2	4			2	12
Тема 9. Кластерний аналіз багатомірної класифікації країн по рівню людського розвитку по базовим гендерним індексам	18	2	2			2	12
Разом за розділом/ змістовим модулем2	58	6	10			6	36
Усього годин	180	18	32			10	120

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Базові навики у розумінні і застосуванні статистики	2
2	Аналіз демографічної ситуації України. Порівняння національних та міжнародних демографічних показників	2
3	Регіональний аналіз демографічної ситуації. Розрахунок індексів гендерного паритету демографічних показників у області	2
4	Вимірювання праці і економічної діяльності в Україні	2
5	Гендерний аналіз показників економічної активності населення у області	2
6	Аналіз гендерних розривів у показниках тих, хто навчається на національному рівні	2
7	Аналіз індексів гендерних паритетів в освітній сфері у Кіровоградській області	2
8	Дослідження змін у головних причинах смертності в Україні та світі	2
9	Гендерний аналіз головних показників здоров'я у Кіровоградській області	2
10	Гендерні відмінності і прийняття рішень. Жінки у політиці.	2
11	Аналіз індексів гендерних паритетів у політичній сфері на регіональному рівні	2
12	Основні міжнародні індекси та індикатори гендерної рівності. Національний рівень	2
13	Основні міжнародні індекси та індикатори гендерної рівності. Регіональний рівень	2
14	Методологія розрахунку показників гендерної рівності та нерівності. Національний рівень	2
15	Методологія розрахунку показників гендерної рівності та нерівності. Регіональний рівень	2
16	Кластерний аналіз багатомірної класифікації країн по рівню людського розвитку по базовим гендерним індексам	2
Разом		32

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розгляд основних джерел, які допомагають складати і використовувати гендерну статистику в Інтернеті та ознайомитись із їх змістом	9
2	Розгляд джерел даних (переписи населення, демографічні і медичні обстеження (DHS), адміністративні записи), ключових показників(співвідношення статей для всього населення, показник дитячої смертності, середній вік у першому шлюбі, сумарний коефіцієнт народжуваності і .т.д.). Формування вибірок статистичних даних для статистично-аналітичних розрахункових завдань.	15
3	Розгляд джерел отримання показників економічної діяльності (обстеження, переписи, адміністративні) та основні показники (показник не активності, показник занятості, статус у занятості і т.п.). Формування вибірок статистичних даних для статистично-аналітичних розрахункових завдань.	15
4	Розгляд джерел отримання освітніх гендерних даних. Формування вибірок статистичних даних для статистично-аналітичних розрахункових завдань.	15
5	Ознайомлення з основними проблемами здоров'я в залежності від статі на різних стадіях життя чоловіків і жінок. Розглядаються джерела отримання відповідних даних (адміністративні записи, обстеження та переписи) та основні показники (очікувані роки здорового життя, причини смертності, показник народжуваності у підлітковому віці). Формування вибірок статистичних даних для статистично-аналітичних розрахункових завдань.	15
6	Розгляд основних моментів пекінської декларації, щодо участі жінок у роботі директивних органів і процесі прийняття рішень, як одну із дванадцяти найважливіших проблемних областей, що визначають гендерну рівність. Розгляд джерел отримання відповідних даних (обстеження та переписи, адміністративна звітність) та основні показники (число жінок-законодавців, старших посадових осіб і управляючих %; число жінок членів національного парламенту %; число жінок державних службовців вищого рівня %). Формування вибірок статистичних даних для статистично-аналітичних розрахункових завдань.	15
7	Розгляд джерел оприлюднення індексів: Індекс гендерного розвитку (Gender development index, GDI); ступінь гендерної довіри, або ступінь реалізації прав жінок (Gender Empowerment Measure, GEM); Індекс гендерної нерівності (Gender Inequity	12

	Index, GII); Індекс людського розвитку, скоригований з урахуванням нерівності (Inequality-adjusted Human Development Index, IHDI); Індекс глобального гендерного розриву (The Global Gender Gap Index); Індекс економічних можливостей жінок (Women's Economic Opportunity Index); Індекс соціальних інститутів і гендеру (Social Institutions and Gender Index, SIGI); Індекс гендерної справедливості (Gender Equality Index, GEI). Формування вибірок статистичних даних для статистично-аналітичних розрахункових завдань.	
8	Формування вибірок статистичних даних для статистично-аналітичних розрахункових завдань по національним та регіональним даним.	12
9	Опрацювання теорії багатомірної класифікації об'єктів, зокрема кластерного аналізу.	12
	Разом	120

10. Методи навчання

Курс оснований на читанні лекцій по окремих блоках гендерних досліджень. Кожна лекція складається із короткого теоретичного огляду по основних означеннях та методиках розрахунку гендерних індексів. У кінці кожної лекції виділяється деякий час для питань та обговорень. Лекції супроводжуються демонстрацією схем, формул, графіків, статистичних даних та інших наглядних матеріалів.

Практична частина курсу передбачає виконання статистично-аналітичних розрахункових завдань по кожному блоку гендерних досліджень. Для статистичних розрахунків використовуються такі статистичні пакети: MS Excel та PASW Statistics 18.

11. Методи контролю

Поточний контроль по курсу включає у себе наступні форми:

- Виконання завдань для самостійного опрацювання;
- Усні відповіді студентів на практичних заняттях;
- Виконання статистично-аналітичних розрахункових завдань.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (екзамен)			Сума
Розділ/ змістовий модуль 1						Розділ/ змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40
5	5	5	5	5	5	10	10	10	100

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	
82-89	B		
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно	не зараховано

13. Методичне забезпечення

14. Рекомендована література

Базова

1. UNICEF, WHO, The World Bank, United Nations (2014), Рівні і тренди у дитячій смертності 2014: оцінки розроблені між інститутською групою ООН по оцінкам дитячої смертності. (IGME) – Report 2014. http://www.unicef.org/media/files/Levels_and_Trends_in_Child_Mortality_2014.pdf
2. Відділ населення ООН (2014), Звіт про народжуваність у світі 2013: Народжуваність на межі. (World Fertility Report 2013: Fertility at the Extremes) www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/fertility/worldFertilityReport2013.pdf
3. UNFPA (2014), Методологічні інструкції для гендерного аналізу даних національного перепису населення і житлового фонду (Methodological Guidelines for the Gender Analysis of National Population and Housing Census Data) www.unfpa.org/publications/methodological-guidelines-gender-analysis-national-population-and-housing-census-data
4. Gapminder.org (2015) Число дітей на жінку (Сумарний коефіцієнт народжуваності/ фертильності), Документація 008 – версія 6 <http://www.gapminder.org/downloads/documentation/gd008>
5. МОП (2013), Рівна оплата праці: початкова інструкція (Equal Pay - An introductory guide) http://www.ilo.org/global/publications/WCMS_216695
6. Eurostat (2015). Statistics Explained: Gender pay gap statistics /Пояснення статистики Євростата http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

7. МОП (2010), Жінки на ринках праці: Вимірювання прогресу і виявлення проблем. (Women in labour markets: Measuring progress and identifying challenges) http://www.ilo.org/empelm/pubs/WCMS_123835
8. UNECE, Звіт ЕЭК ООН про досягнення цілей розвитку тисячоліття у Європі і Центральній Азії (The UNECE Report ON ACHIEVING THE MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS IN EUROPE AND CENTRAL ASIA), 2012 www.unece.org/fileadmin/DAM/publications/oes/UNECE_MDG_Report_2012.pdf
9. Офіційний вік вступу і тривалість освіти на певний ступінь опубліковані у базі даних Інституту статистики ЮНЕСКО у розділі Education / System <http://data UIS.unesco.org>
10. UNESCO (2012), Світовий атлас гендерної рівності в освіті (WORLD ATLAS of Gender Equality in Education). www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/pdf/Atlas-education-gender-equality1.pdf
11. ВОЗ (2011), Стратегія гендерної рівності для керівництва охорони здоров'я: практичний підхід (Gender mainstreaming for health managers: a practical approach) Facilitator's Guide http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44516/1/9789241501071_eng.pdf
12. European Commission (2015) Суспільне здоров'я: тривалість здорового життя http://ec.europa.eu/health/indicators/healthy_life_years/index_en.htm
13. ВОЗ, 10 головних причин смертності (The top 10 causes of death) www.who.int/mediacentre/factsheets/fs310/en/index2.html
14. Довідник по збору даних про народжуваність і смертність (Handbook on the Collection of Fertility and Mortality Data), United Nations Publication, Sales No. E.03.XVII.11, http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesF/SeriesF_92E.pdf
15. MDG база даних, показник підліткової вагітності на 1000 жінок (Adolescent birth rate per 1000 women): Series Metadata <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Metadata.aspx>
16. ООН (2015), Цілі розвитку тисячоліття, цілі і індикатори 2015: статистичні таблиці (Millennium Development Goals, targets and indicators, 2015: statistical tables) <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Resources/Static/Products/Progress2015/StatAnnex.pdf>
17. ВОЗ (2015), Статистика Всесвітньої охорони здоров'я 2015: Збірник індикаторів (Indicator Code Book. World Health Statistics - World Health Statistics indicators) www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/WHS2015_IndicatorCompendium.pdf
18. UN Women, Пекінська декларація и Платформа действий <http://rs.business.kz/doc/ru/2351.pdf>
19. МОП, МСКЗ Міжнародна стандартна класифікація занять, Основна група 1: Законодавці, керівники найвищої ланки і керівники

<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco88/index.htm>

20. База даних цілей розвитку тисячоліття ООН: дані про частку жінок, яку вони займають у національному парламенті <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Metadata.aspx>

21. International IDEA, Stockholm University and the Inter-Parliamentary Union (2015), QuotaProject: Global Database of Quotas for Women www.quotaproject.org/uid/search.cfm#

22. International IDEA (2005), Women in Parliament: Beyond Numbers, A Revised Edition www.idea.int/publications/wip2/index.cfm

23. Міжпарламентський союз, Жінки у національних парламентах (Women in national parliaments) www.ipu.org/wmn-e/classif.htm

24. Економічна комісія ООН для Африки (United Nations Economic Commission for Africa) [http://www.uneca.org/publications/african-gender-anddevelopment-index-2011](http://www.uneca.org/publications/african-gender-and-development-index-2011)

Допоміжна

1. Hesketh, T. and Xing, Z.W. (2006), Аномальне співвідношення статей у людських популяціях: причини і наслідки (Abnormal sex ratios in human populations: Causes and consequences) The National Academy of Sciences of the USA, V. 103 N. 36. <http://doi.org/10.1073/pnas.0602203103>

2. Резулюція відносно праці, зайнятості і недовикористання праці, прийнята на 19-й міжнародній конференції статистиків праці (Resolution concerning statistics of work, employment and labour underutilization) http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/normativeinstrument/wcms_230304.pdf

3. Eurofound (2012), NEETs – Молоді люди поза роботою, освітою, навчанням: характеристики, затрати і політичні відповіді у Європі (Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe), Publications Office of the European Union, Luxembourg www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/file_ef_document/ef1254en.pdf

15. Інформаційні ресурси

1. United Nations (2015e), Прогнози світового населення: головні знахідки і розвинені таблиці. (World Population Prospects: The 2015 Revision, Key Findings and Advance Tables) United Nations Population Division, ESA/P/WP.241 <http://esa.un.org/unpd/wpp/Publications/Files/Key%20Findings%20WPP%2015.pdf>

2. ЕЭК ООН (2016а), Статистична база даних ЕЭК ООН, зібрана із національних і міжнародних офіційних джерел. (база даних ВОЗ: Європейське здоров'я всім, Євростат і UNICEF TransMONEE) <http://w3.unece.org/PXWeb/en>

3. Доповідь з людського розвитку (Human Development Report) <http://hdr.undp.org/en/content/inequality-adjusted-human-development-index-ihdi>

4. Всесвітній економічний форум (World Economic Forum)

<http://www.weforum.org>

5. Журнал економіст <http://www.eiu.com/home.aspx>

6. «Соціальний годинник (дозор)» (Social Watch: poverty eradication and gender justice) <http://www.socialwatch.org>.

7. WHO Global Health Observatory Data Repository
<http://apps.who.int/gho/data/view.main.700?lang=en>